

AKTIVNOSTI ZA POTICANJE SENZOMOTORIČKOG RAZVOJA

KOGNITIVNI RAZVOJ DJETETA

Najutjecajnijom teorijom kognitivnog razvoja smatra se teorija švicarskog psihologa Jeana Piageta. Prema njemu, djeca prolaze kroz 4 kritična stadija u svom kognitivnom razvoju. Svaki stadij obilježen je velikim skokom u načinu na koji dijete doživljava svijet. Ovdje ćemo se fokusirati na **senzomotorno razdoblje**, prvo razdoblje u kognitivnom razvoju.

Svako pojedino razdoblje kognitivnog razvoja nadograđuje prethodno te su vještine i znanja koje dijete razvije u ovom razdoblju temelj za sve daljnje učenje.

SENZOMOTORNO RAZDOBLJE

Senzomotorno razdoblje počinje od **rođenja** (neki kažu i ranije, čim dijete počne primati informacije iz okoline) i traje do otprilike **2. godine** života. Tijekom ovog razdoblja, glavnu ulogu imaju **osjeti** – bebe gledaju, slušaju, stavljaju u usta, diraju i mirišu objekte oko sebe i to oblikuje njihovo shvaćanje svijeta. Uz doživljavanje raznih osjeta, važno je i reagiranje na te osjete. A za to, dijete mora poraditi na svojim motoričkim vještinama. To je drugi veliki zadatak ovog razdoblja, proširiti repertoar motoričkih vještina, od hvatanja i stiskanja do držanja olovke i otkopčavanja gumbića. Razvijenije motoričke vještine omogućuju djetetu da iskusi još više osjetilnih podražaja te je ovaj cirkularni proces osnova učenja u ovom razdoblju.

VAŽNOST SENZORIČKE IGRE

Kad se dijete rodi, već posjeduje određene genetske predispozicije koje dalje utječu na sposobnosti i interese. Međutim, to su samo predispozicije ili potencijali koji se dalje značajno oblikuju pod utjecajem okoline. Izloženost senzoričkim podražajima u ovom ranom periodu utječe na **veličinu** neurona kao i na njihovu međusobnu **povezanost**. Ovi nalazi pokazuju važnost stimulativne okoline u osjetljivom razdoblju – to je način da svom djetetu osigurate najbolju osnovu za daljnji razvoj.

Stvari koje već imate kod kuće mogu pružiti i više nego dovoljno senzoričke stimulacije. Najvažniji sastojak ste Vi – roditelj koji odgovara na potrebe djeteta svojim prisustvom i pruža sigurnu bazu za daljnje istraživanje i učenje.

U nastavku ću opisati neke tipove senzomotoričkih aktivnosti koje možete probati te vidjeti na koji način one pozitivno utječu na razvoj djeteta.

AKTIVNOSTI ZA POTICANJE SENZOMOTORIČKOG RAZVOJA

SENZORNE BOCE

Senzorne boce su jednostavan i efikasan način za pružanje senzoričkih iskustava.

Potrebni materijali su: boca, tekućina (ulje, voda, šampon...) i nešto što ćete staviti unutra (šljokice, gumbi, magneti, igračke...). Mogućnosti su neograničene, probajte razne kombinacije da vidite što najbolje odgovara vašem djetetu. Zabavne su za djecu svih uzrasta! Male bebe mogu gledati dok netko drugi tresе i okreće bocu u njihovom vidokrugu, a s poboljšanjem motoričkih vještina mogu to raditi i sami. Starija djeca se mogu uključiti u proces izrade senzoričke boce i učiti razne znanstvene principe kroz kombiniranje materijala (npr. zašto nije dobro staviti magnet u vodu). Uz to što pružaju priliku za istraživanje, senzoričke boce su odličan alat za samoregulaciju emocija (za ovu svrhu posebno korisnim pokazale su se boce sa šljokicama).

SENZORNE VREĆICE

Senzorne vrećice baziraju se na taktilnom doživljaju – stiskanju i pomicanju predmeta u njima. Potrebni materijali su: plastična vrećica (za zamrzavanje), neka vrsta tekućine (najčešće šampon ili gel za tuširanje) i predmeti koje ćete staviti unutra. Možete staviti što god želite, ali pazite na oštre rubove da ne bi došlo do curenja. Osigurajte sa izolir-trakom na sve 4 strane i neka zabava krene! Ove vrećice prikladne su za sve dobi, a za malu djecu koja ih možda pokušaju staviti u usta, možete zalijepiti vrećicu za neku podlogu (pod ili prozor).

SENZORNI ŠTAPIĆI

Senzorni štapići su vrlo jednostavni za izradu, a pružaju puno mogućnosti za igru. Samo zalijepite razne zanimljive teksture na drveni štapić- koristite dostupne uporabne predmete (tepihe, staru odjeću, dugmad...) i dajte djetetu priliku da istraži razne taktilne podražaje – mekano, tvrdo, hrapavo... Šareni materijali različitih oblika i veličina omogućuju puno vizualne stimulacije.

Postoji puno načina kako napraviti ove štapiće, zato isprobajte razne kombinacije da vidite što će najviše zanimati vaše dijete. Ova senzorna igračka je idealna za putovanja – mala je i prenosiva, a može osigurati puno zabave.

SENZORNE PLOČE

Senzorne ploče su malo teže za napraviti, ali isplati se uložiti trud! Potrebni materijali su drvena ploča (ili stiropor) kao baza i alati za pričvršćivanje raznih objekata na ploču. Nema pravila što treba ići na ploču, stavite stvari koje će zainteresirati vaše dijete. Nekoliko ideja:

- tekstili raznih tekstura (tepiši, svila, vuna...)
- objekti za manipulaciju poput kvaka, šarafa, lanaca...
- ogledala i druge reflektirajuće površine
- gumbi, magneti, CD-i
- kocke, slova, brojevi
- glazbala poput bubnja ili ksilofona

Ono što izdvaja senzorne ploče je što mogu pružiti različite vrste senzoričkih i motoričkih podražaja (dodir, miris, zvuk...) što ih čini odličnim alatom za istraživanje i učenje.

TIHE KNJIGE

Tihe knjige su u domeni nešto zahtjevnijih načina za pružanje senzoričkih aktivnosti. Najčešće zahtijevaju vještine šivanja i šivaću mašinu, ali neke se verzije mogu napraviti i uz pomoć vrućeg ljepila. Radi se o nekoliko spojenih stranica od filca (najčešće) na koje su pričiveni razni oblici koji omogućuju brojne (tihe) aktivnosti. Na primjer, možete staviti zatvarače i vezice, slova i brojeve, dijelove tijela, razno voće koje treba sortirati u košare... Ponovno, nema pravila, slijedite interese djeteta. Tihe knjige su idealne za djecu od jedne do tri godine jer se fokusiraju na vještine sortiranja i slaganja te omogućuju uvježbavanje fine motorike. Pružaju priliku djetetu da se samostalno zabavlja uz širok spektar aktivnosti. S obzirom na to da su lagane za nošenje, tihe knjige su idealna zabava na putovanjima!

IGRE S "GNJECAVIM" MATERIJALIMA

Gnjecavi materijali su široka kategorija, a njihove glavne karakteristike su zanimljive teksture, laka manipulacija stiskanjem i mogućnost oblikovanja na različite načine. Primjeri su plastelin, želatina, ljigavac, kinetički pijesak, razne boje za prste. Ove aktivnosti su odlične, ne samo za razvoj motoričkih vještina, nego i za samoizražavanje i razvoj kreativnosti.

IGRE S TVRDIM MATERIJALIMA

Za razliku od gnjecavih materijala, tvrdi materijali ne mogu se lako oblikovati, ali pružaju drugačiju vrstu taktilnog iskustva kroz teksturu i boju. Primjer su kamenčići različitih oblika, obojena tjestenina, špageti, riža... Ponekad se koriste u konstrukciji složenijih oblika, npr. toranj od špageta, a mogu se koristiti i za istraživanje raznih znanstvenih principa (mjerenje, miješanje, presipavanje). Ove aktivnosti omogućuju lako uvježbanje motoričkih vještina, a često su i odličan način poticanja divergentnog mišljenja.

IGRE S VODOM

Igra s vodom je vjerojatno najjednostavnija senzorička igra. Sve što trebate je voda! Popratni materijali mogu biti čaše ili posude za mjerenje i razni predmeti na kojima dijete može testirati što pluta, a što ne... Postoji zaista mnogo znanstvenih principa koje možemo istražiti igranjem s vodom. Na primjer, dijete može učiti o agregatnim stanjima proučavajući led na suncu ili provjeriti Arhimedov zakon vlastitim eksperimentom. Mlađa djeca mogu istraživati razliku u osjetu tople i hladne vode, miješati razne čarobne napitke ili samo špricati okolo. Zabava je zagantirana!

Nadamo se da su vam ove informacije približile važnost senzoričke igre i pružile neke ideje kako je uključiti u svakodnevni život. Ove aktivnosti pomoći će vašem djetetu da otkrije i istraži nove osjete i razvije bolje razumijevanje svijeta oko sebe. Posljedično, pomoći će mu da razvije širi spektar motoričkih vještina i lakše izrazi svoje želje i potrebe. Poticanjem senzomotoričkog razvoja utječemo i na brži i lakši razvoj drugih, naprednijih vještina jer dajemo djetetu snažne temelje. Kao što ste mogli primijetiti, naše aktivnosti fokusiraju se na jednostavne i pristupačne materijale koje možete lako nabaviti i kombinirati. Budite kreativni, eksperimentirajte, vidite što odgovara vašem djetetu. Ako odgovarate na potrebe svog djeteta svojom blizinom i stimulativnom okolinom te slijedite igru djeteta prepuštajući njemu da vodi – svaku aktivnost pretvarate u razvojnu aktivnost!

Pripremila:

Gordana Patarčec, stručni suradnik - pedagog